Utbildningsutskottets betänkande 1982/83: 4

om läroplanen för grundskolan m. m.

Motionerna

1981/82: 275 av Marianne Karlsson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om användande av den nya bibelöversättningen i undervisningen i grundskola och förskola.

1981/82: 577 av Hans Alsén m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller att åtgärder vidtas i syfte att ge konsumentfrågorna en starkare ställning i grundskolans undervisning.

1981/82: 580 av Margareta Andrén (fp) och Ylva Annerstedt (fp) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

2. att riksdagen hos regeringen begär att åtgärder vidtas för att stimulera teckenspråksundervisning i grundskola.

1981/82: 583 av Ann-Cathrine Haglund (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att försöksverksamhet med annat nybörjarspråk än engelska i grundskolan bör möjliggöras i ökad omfattning.

1981/82: 676 av Anita Bråkenhielm (m) och Blenda Littmarck (m) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

1. att riksdagen hos regeringen anhåller om åtgärder för bevarandet av en gemensam svensk sång- och lektradition i enlighet med vad i motionen anförts.

1981/82: 771 av Göte Jonsson m. fl. (m) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

2. att riksdagen begär att regeringen föranstaltar om en uppföljning beträffande kristendomsundervisningens ställning inom ramen för religionsämnet, så att undervisningen i kristendom med bibelkunskap får erforderligt utrymme i undervisningen.

1981/82: 1127 av Gunnar Olsson (s) och Elvy Nilsson (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag för att i grundskolan stimulera elevernas intresse för skogen.

1981/82: 1364 av Tore Nilsson m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen beslutar uttala sig för att kristendomsundervisningen skall bli självständigt ämne i grundskolan med objektiva läroböcker.

1981/82: 1372 av Lars Svensson (s) och Lars Hedfors (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts

om åtgärder för att förbättra användandet av fackliga skolinformatörer i undervisningen.

1981/82: 1375 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

1. att riksdagen hos regeringen hemställer om initiativ till att nya läroplaner för grundskola och gymnasium utarbetas i enlighet med vad som anförs i motionen[1],

2. att riksdagen uttalar att dess utbildningsutskott bör delta i utformningen av nya läroplaner[1],

3. att riksdagen uttalar

a) att grundskolan helt bör sekulariseras och religionskunskap avskaffas som särskilt ämne,

b) att momentet skola–arbetsliv bör införas på kursplanen som huvudmoment inom de olika ämnena på alla stadier och att arbetslivsorientering därvid bör avskaffas som särskilt ämne,

c) att åtgärder snarast måste vidtas för att utjämna de materiella villkoren för grundskolans undervisning och hemställer hos regeringen om förslag härom,

4. att riksdagen uttalar att de graderade betygen helt skall avskaffas inom grundskolan,

5. att riksdagen hos regeringen hemställer om åtgärder för överförande av läromedelsproduktionen i samhällelig ägo,

7. att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag till ändring i skolförordningen med innebörden att skolmåltider ej får avgiftsbeläggas.

1981/82: 1376 av Mårten Werner m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kristendomsundervisningens ställning och läroplanens innehåll.

1981/82: 1792 av Sven Johansson (c) vari yrkas att riksdagen uttalar sig för att ämnet religionskunskap erhåller en fortsatt kvalitativ förstärkning som både hjälper lärarna och stimulerar eleverna.

1981/82: 1815 av Gabriel Romanus m. fl. (fp, s, m, c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om ett program mot läs- och skrivsvårigheter och information till föräldrarna om läs- och skrivsvårigheter.

1981/82: 2045 av Gösta Bohman m. fl. (m) vari – med hänvisning till vad som anförts i avsnittet En skola för livet i den till finansutskottet remitterade motionen 1981/82: 2018 – såvitt nu är i fråga yrkas

1. att riksdagen uttalar att skolans undervisning skall utformas så att varje enskild individ hjälps till en allsidig utveckling av sina förutsättningar samt stimuleras till ökat kunskapsinhämtande,

[1] Yrkandet behandlas även i betänkandet UbU 1982/83: 5.

2. att riksdagen uttalar att insatser av frivilliga – föräldrar och andra – i skolarbetet skall stimuleras,

3. att riksdagen hos regeringen begär att enhetliga bestämmelser om frånvaroregistreringen utarbetas,

5. att riksdagen beslutar att betyg skall ges på alla stadier i grundskolan och i samtliga årskurser i gymnasieskolan[1].

Utskottet

I detta betänkande behandlar utskottet motioner om grundskolan vilka har väckts under den allmänna motionstiden riksmötet 1981/82. Motionerna tar upp dels frågor av övergripande karaktär, dels frågor av mera begränsad räckvidd såsom undervisning i vissa ämnen och betygsättning.

Vissa övergripande frågor

Enligt motion 1981/82: 1375 råder påtagliga *olikheter mellan kommunerna* såvitt avser skolans materiella resurser. Mot bakgrund härav yrkas att riksdagen uttalar att åtgärder snarast vidtas för att utjämna de materiella villkoren för grundskolans undervisning och hos regeringen begär förslag härom (yrkande 3 c). Som ett exempel på områden med kvalitetsskillnader nämner motionärerna *skolmåltiderna*. I motionen föreslås att sådana författningsändringar görs att skolmåltider inte får avgiftsbeläggas (yrkande 7).

Med anledning av regeringens förslag om ett nytt anslag på riksstaten under nionde huvudtiteln benämnt Särskilda åtgärder på skolområdet fattade riksdagen våren 1981 beslut om bl. a. de faktorer som skall ligga till grund för länsskolnämndernas fördelning mellan kommunerna av den nya resursen (prop. 1980/81: 100 bilaga 12, UbU 1980/81: 22 och 30, rskr 1980/81: 283). Regeringen har därefter utfärdat förordningen (1981: 501) om statsbidrag till särskilda åtgärder på skolområdet. Av denna framgår, såvitt avser den allmänna resursen av anslaget, att länsskolnämnden skall fördela medlen mellan sådana kommuner i länet, som på grund av särskilda svårigheter inom skolväsendet har behov av statliga bidrag utöver dem som utgår till skolväsendet enligt andra föreskrifter. Medelsfördelningen skall ske utifrån en helhetsbedömning av situationen för skolväsendet i varje kommun inom länet.

Det bör vidare erinras om att riksdagen har fattat beslut om ett skatteutjämningssystem. Enligt detta system kompenseras kommuner med speciella behov genom särskilda skatteutjämningsbidrag. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1981/82: 1375 yrkande 3 c.

[1] Yrkandet behandlas även i betänkandet UbU 1982/83: 5.

Utskottet anser att skolmåltidsverksamheten är en angelägen del av skolans totala verksamhet. Eftersom kommunerna numera helt bekostar skolmåltiderna och utskottet utgår från att skolhuvudmannen känner stort ansvar även för denna del av skolans verksamhet, är utskottet inte berett att föreslå riksdagen lagbestämmelser i enlighet med motionens syfte. Yrkande 7 i motion 1981/82: 1375 bör därför avslås.

Att *produktionen av läromedel* förs över i samhällets ägo föreslås i motion 1981/82: 1375 (yrkande 5).

Som en följd av besluten med anledning av propositionen om skolans inre arbete m.m. (prop. 1975/76: 39, UbU 1975/76: 30, rskr 1975/76: 367) och propositionen om läroplan för grundskolan m.m. (prop. 1978/79: 180, UbU 1978/79: 45, rskr 1978/79: 422) har läromedelsbegreppet vidgats i förhållande till den definition som gavs tidigare. I läroplanen för grundskolan (Lgr 80) anges att läromedel är sådant som lärare och elever kommer överens om att använda för att nå uppställda mål. Detta innebär att man vid planeringen av studierna som läromedel i vissa delar kan välja t.ex. tidningar. I samband med riksdagens beslut med anledning av proposition 1981/82: 51 om vissa läromedelsfrågor infördes ett system med baslärome-del (UbU 1981/82: 8, rskr 1981/82: 127). Som sådant betecknas tryckt material som täcker väsentliga delar av ämne, ämnesdelar eller kursmoment i läroplan och som är ägnat att ge fasthet och sammanhang i studierna. Utskottet uttalade vid samma tillfälle att den pedagogiska aspekten vid valet av läromedel inte alltid behöver innebära bl.a. ett utnyttjande av baslärome-del för undervisning i visst eller vissa kursmoment. Föredragande statsrådet pekade i nämnda proposition bl.a. på att man i undervisningen ibland helt kan lita till skol- och folkbibliotekens resurser eller arbeta utan tryckta läromedel och bygga upp undervisningen kring experiment och iakttagelser i samhälle och natur.

Med hänvisning till de förändringar i vad gäller läromedlen i skolan som utskottet här har redovisat avstyrker utskottet motion 1981/82: 1375 yrkande 5.

Ett sätt att nå bättre samverkan mellan hem, samhälle och skola kan enligt vad som anförs i motion 1981/82: 2018 vara att uppmuntra och utveckla *insatser av frivilliga* – föräldrar och andra – i skolans arbete. Med hänvisning härtill begärs i motion 1981/82: 2045 ett uttalande av riksdagen att sådana insatser skall stimuleras (yrkande 2).

Utskottet, som erinrar om att det i läroplanen för grundskolan (Lgr 80) bl.a. anges att föräldrarna skall ges tillfälle att följa skolans arbete och bör få medverka i detta, menar att yrkande 2 i motion 1981/82: 2045 är tillgodosett, varför det avstyrks.

I motion 1981/82: 2045 (yrkande 3) krävs enhetliga bestämmelser om *frånvaroregistreringen*. Motionärerna hävdar att frånvaron i skolan måste snabbt fastställas och registreras.

Riksdagen har tidigare behandlat frågan om frånvarokontrollen i skolan. I proposition 1975/76: 39 om skolans inre arbete m. m. anförde föredragande statsrådet bl. a. att problemen med registrering och uppföljning av skolfrånvaron i första hand är en elevvårdsfråga som närmast skall tas upp och bearbetas inom arbetslaget och av klassföreståndaren. Formerna för registrering och för rapportering hem borde kunna avgöras lokalt. Riksdagen anslöt sig till föredragande statsrådets synsätt och uttalade att några centrala bestämmelser inte borde vara erforderliga (UbU 1975/76: 30, rskr 1975/76: 367). Regeringen uppdrog den 19 juni 1980 åt skolöverstyrelsen (SÖ) att dels kartlägga hur otillåten frånvaro fastställs och registreras samt följs upp i skolorna, dels till regeringen inkomma med förslag till åtgärder som kan vara påkallade.

SÖ har i skrivelse den 19 oktober 1981 redovisat sitt uppdrag. Härav framgår bl. a. att otillåten frånvaro var liten i de skolor som lagt ner mycket arbete på skolkfrågan. I det fortsatta arbetet avser SÖ att verka för att skolorna stimuleras att behandla frånvarofrågorna i sina arbetsplaner.

Utskottet finner inte anledning att frångå det principiella synsättet på frånvarokontrollen i skolan som utskottet uttryckte i samband med riksdagsbehandlingen år 1976 av nyssnämnda proposition. Utskottet utgår från att man lokalt ute i de enskilda skolorna uppmärksamt noterar elevernas frånvaro och med fasthet och konsekvens vidtar de åtgärder av skilda slag som är motiverade i varje enskilt fall av otillåten frånvaro. Riksdagen bör med hänvisning till vad utskottet här har anfört avslå motion 1981/82: 2045 yrkande 3.

I motion 1981/82: 2045 yrkande 1 begärs ett uttalande av riksdagen att skolans undervisning skall utformas så att varje *elev hjälps till en allsidig utveckling* av sina förutsättningar samt stimuleras till ökat kunskapsinhämtande.

I läroplanen för grundskolan (Lgr 80) heter det bl. a.: "Skolans insatser skall planeras och krav ställas utifrån varje barns aktuella förutsättningar. Skolan har skyldighet att ta väl hand om alla elever och att stödja och uppmuntra envar att utveckla sin förmåga och sina intressen." (s. 14). Uskottet kan inte finna annat än att läroplanens intentioner överensstämmer med motionärernas önskemål. Då motionsyrkandet därmed får anses tillgodosett, avstyrker utskottet motion 1981/82: 2045 yrkande 1.

Riksdagen beslöt våren 1979 om *ny läroplan* för grundskolan (prop. 1978/79: 180, UbU 1978/79: 45, rskr 1978/79: 422). Läroplanen träder i sin helhet i kraft innevarande höst. Mot bakgrund härav avstyrker utskottet motion 1981/82: 1375 yrkande 1 i denna del om initiativ till att ny läroplan för grundskolan utarbetas.

I motionen begärs också ett uttalande att riksdagens utbildningsutskott bör delta i utformningen av nya läroplaner (yrkande 2 i denna del).

Av vad som anförts i det föregående framgår att riksdagen fattar beslut

om läroplan för grundskolan. På grundval av riksdagsbeslutet fastställer regeringen den slutgiltiga utformningen av läroplanen. Riksdagens arbetsformer innebär bl. a. att det ankommer på utbildningsutskottet att bereda förslag som avser skolväsendet. Det åligger utskottet att därvid avgiva betänkande i ärendet (4 kap. 8 § riksdagsordningen). Riksdagen bör enligt utskottets mening inte uttala att dess utbildningsutskott på annat sätt än vad som gäller bör delta i utformningen av skolans läroplaner. Motion 1981/82: 1375 yrkande 2 i denna del avstyrks härmed.

Undervisningen i vissa ämnen m. m.

Momentet *skola och arbetsliv* bör enligt motion 1981/82: 1375 införas på kursplanen som huvudmoment inom de olika ämnena på alla stadier (yrkande 3 b).

Utbildningsutskottet har i samband med behandlingen av proposition 1978/79: 180 om läroplan för grundskolan m. m. betonat att framhävandet av arbetslivet som huvudområde i läroplansförslaget ytterligare markerar den vikt området bör tillmätas, då huvudmomenten utformas i olika ämnen (UbU 1978/79: 45 s. 44). I läroplanen för grundskolan (Lgr 80) heter det bl. a. att arbetslivsorienteringen liksom övrig studie- och yrkesorientering i vid mening är en angelägenhet för alla i skolan (s. 28). Utskottet vill även erinra om vad som uttalades i frågan i samband med riksdagens beslut om studie- och yrkesorientering i grundskola och gymnasieskola hösten 1981. I den då framlagda propositionen anfördes bl. a. att det bör åläggas alla lärare och skolledare att inom ramen för sitt arbetsområde i skolan tillgodose elevernas behov av arbetslivsförberedelse (prop. 1981/82: 15 s. 10, UbU 1981/82: 6 s. 5, rskr 1981/82: 115). Med hänvisning härtill bör riksdagen avslå motion 1981/82: 1375 yrkande 3 b.

I syfte att förbättra kontakterna mellan skola och arbetsliv föreslås i motion 1981/82: 1372 vissa åtgärder. Motionärerna menar t. ex. att SÖ i ökad omfattning kan göra skolan uppmärksam på de möjligheter som finns att med hjälp av *skolinformatörer* erhålla en kompletterande kompetens på sakområden, där man själv saknar denna kompetens.

I SÖ:s kommentarmaterial avseende skola och arbetsliv – materialet var färdigställt i maj 1982 – påpekas det lämpliga i att utnyttja de skolinformatörer som arbetstagar- och arbetsgivarorganisationerna tillhandahåller. I kommentarmaterialet sägs bl. a. att det är viktigt att dessa skolinformatörer kommer till skolan och ger eleverna en bild av dagens arbete inom organisationerna. Utskottet, som utgår från att kommentarmaterialet studeras ute i skolorna, anser det inte påkallat med ett särskilt uttalande i frågan. Riksdagen bör därför avslå motion 1981/82: 1372.

I motion 1981/82: 1815 föreslås att riksdagen hos regeringen begär åtgärder, vilka bör innefatta dels utarbetande av program mot *läs- och skrivsvårigheter*, dels information till föräldrarna om läs- och skrivsvårigheter.

I proposition 1978/79: 180 om läroplan för grundskolan m. m. slogs fast att den allvarligaste ojämlikheten i skolan är att många elever har stora och irreparabla kunskapsblottor i elementära avseenden. Eleverna måste alla få vissa nödvändiga kunskaper och en god träning i främst svenska och matematik. Vidare anfördes att träningen av de grundläggande färdigheterna tala, läsa, skriva och räkna måste spela en central roll i skolans arbete.

Vid behandlingen av propositionen anslöt sig utskottet till föredragande statsrådets uppfattning beträffande träning av grundläggande färdigheter. Kommunikationsfärdigheternas betydelse för övriga studier och inte minst för att möjliggöra återkommande utbildning lägger ett särskilt ansvar på skolan, menade utskottet. Utskottet uttalade vidare att det fordras en konsekvent träning under skolåren för att tillgodose önskemålet att eleverna skall uppnå goda funktionella färdigheter i svenska och matematik. Vad utskottet med anledning av ett par motioner i frågan anförde om färdighetsträningen i skolan gav riksdagen som sin mening regeringen till känna (UbU 1978/79: 45 s. 38–39, rskr 1978/79: 422). Riksdagsuttalandet följs upp i Lgr 80, där det bl. a. heter: "Framför allt är det nödvändigt att den grundläggande färdighetsträningen i att tala, läsa, skriva och räkna bedrivs målmedvetet och konsekvent. – – – Oberoende av stadium måste eleverna exempelvis kunna få kontinuerlig läsundervisning." (s. 53).

Med hänvisning till vad utskottet har redovisat och till vad som i Lgr 80 föreskrivs om kontakterna mellan skolan och hemmet avstyrker utskottet motion 1981/82: 1815. Utskottet vill i sammanhanget tillägga att kommentarmaterial rörande träningen av de grundläggande färdigheterna enligt uppgift från SÖ är att vänta under våren 1983.

Enligt motion 1981/82: 1127 borde det vara av betydelse för samhället att *hos skoleleverna stimulera intresset för den svenska skogen* som en stor förnyelsebar naturresurs. Motionärerna anser att riksdagen bör begära förslag härom.

Enligt utskottets mening är kunskaper om skogen viktiga och undervisningen i skolan om skogen och dess betydelse i olika avseenden för vårt land bör därför vara en väsentlig och naturlig del av främst det naturorienterande ämnesblocket. Inom ramen för temastudier och tillvalet erbjuds stora möjligheter till fördjupade kunskaper i ämnet. Utskottet har inhämtat att det sedan 1973 bedrivs ett projekt Skogen i skolan, vari bl. a. skogsstyrelsen och skogsvårdsstyrelserna medverkar. I petita för budgetåret 1982/83 prioriterade skogsstyrelsen Skogen i skolan före andra informationsinsatser. Då utskottet anser att någon särskild åtgärd från riksdagens sida inte är påkallad, avstyrker utskottet motion 1981/82: 1127.

I motion 1981/82: 676 (yrkande 1) förordas att ett lämpligt urval *sånger* sammanställs, som skall användas i den obligatoriska skolan för att till kommande generationer rädda vad som i våra dagar enligt motionärerna synes vara på väg att gå förlorat av en gemensam sångskatt. På samma sätt

bör ett urval *sång- och danslekar* kunna ingå i skolans gymnastikundervisning.

Under föregående riksmöte behandlade kulturutskottet en likartad motion (mot. 1980/81: 727, KrU 1981/82: 7). Kulturutskottet anslöt sig till de synpunkter på vikten och värdet av att vidmakthålla den kulturella traditionen på musikens och dansens område som motionärerna förde fram. Utskottet pekade bl. a. på att Rikskonserter har särskilda program avsedda för skolorna. Detta s. k. skolutbud anknyter bl. a. till svenska folkmusik- och vistraditioner. Kulturutskottet menade att det inom skolundervisningen torde finnas utrymme att föra vidare en levande svensk kulturtradition på musikens och dansens område. Utskottet framhöll även att den svenska musik- och danstraditionen som motionärerna ville värna om också förs vidare på andra sätt såsom i förskolan, kyrkan och folkrörelserna. Kulturutskottet fann inte att en särskild utredning så som motionärerna föreslagit var påkallad.

För egen del finner utbildningsutskottet skäl att erinra om vad Lgr 80 bl. a. föreskriver om undervisningen i ämnet musik. Målet för undervisningen är bl. a. att eleverna skall få kunskap om musiken och dess funktion och villkor i olika miljöer, kulturer och tider. Under avsnittet huvudmoment heter det bl. a. att musiken inte skall studeras isolerad utan skall ses mot bakgrund av den kultur i vilken den utvecklats. Eleverna skall få möjlighet att studera sångtexter med avseende på tids- och miljöskildringar, samhällsvärderingar, budskap m.m. För undervisningen i ämnet idrott upptas i läroplanen sånglekar och folkdanser.

Det kan i sammanhanget vara av värde att peka på vad som sägs i fråga om lekar i arbetsplanen för förskolan (Förskolans pedagogiska verksamhet – mål och inriktning. Socialstyrelsen 1981). Där heter det bl. a.: "Mycket av ett kollektivt kulturarv riskerar att gå förlorat om inte förskoleverksamheten självklart tar upp gamla lekar, sånger, rim och ramsor, danslekar, sagor och berättelser som länge varit gemensam egendom och som binder samman generationerna." (s. 33). Som utskottet ser det, bör det vara möjligt att inom ramen för de i Lgr 80 angivna huvudmomenten på lågstadiet knyta an till vad barnen i nu berört hänseende har sysslat med i förskolan.

Utskottet anser inte att riksdagen bör ta det initiativ till åtgärder som motionärerna begär. Med hänvisning till vad som har anförts i det föregående avstyrker utskottet motion 1981/82: 676 yrkande 1.

Ett antal motioner tar upp undervisningen i *religionskunskap*. Grundskolan bör enligt motion 1981/82: 1375 helt sekulariseras och religionskunskap avskaffas som särskilt ämne (yrkande 3 a). I motion 1981/82: 771 begärs en uppföljning av kristendomsundervisningens ställning inom ramen för religionsämnet, så att undervisningen i kristendom med bibelkunskap får erforderligt utrymme (yrkande 2). Riksdagen bör enligt motion

1981/82: 1364 uttala att kristendomsundervisningen skall bli ett självständigt ämne i grundskolan. Ett likartat förslag förs fram i motion 1981/82: 1376, enligt vilket en särställning måste garanteras för skolundervisningen i kristendom inom ämnet religionskunskap. I motion 1981/82: 1792 yrkas att ämnet religionskunskap erhåller en fortsatt kvalitativ förstärkning. Enligt motion 1981/82: 275 bör den nya översättningen av Nya testamentet användas i undervisningen i grundskola och förskola.

Riksdagens beslut år 1979 om ny läroplan för grundskolan innebar bl. a. att ämnet religionskunskap skall finnas som särskilt ämne (prop. 1978/79: 180, UbU 1978/79: 45, rskr 1978/79: 422). Utskottet finner inte skäl för riksdagen att i denna fråga ändra sitt ställningstagande, varför motion 1981/82: 1375 yrkande 3 a bör avslås.

Utbildningsutskottet har i samband med behandlingen av proposition 1978/79: 180 om grundskolans nya läroplan ingående behandlat undervisningen i religionskunskap. Föredragande statsrådet uttalade då att särskild tid bör anges för den samhällsorienterande sektorn och att religionskunskap bör ingå i denna. Ett flertal kristna organisationer hade enligt uppgifter i propositionen (s. 77) ställt sig positiva till en integration av ämnet religionskunskap i den samhällsorienterande sektorn. Utskottet anslöt sig till förslaget, men framhöll (UbU 1978/79: 45, s. 28) att religionskunskap borde finnas som särskilt ämne och få motsvarande andel av det samhällsorienterande blocket som i den då gällande timplanen. Utskottet förutsatte vidare att Bibeln även fortsättningsvis skall användas som centralt läromedel inom undervisningen i religionskunskap.

Som utskottet ser det är religionskunskapsämnets ställning genom riksdagsbeslutet klar. Riksdagens beslut har sedermera följts upp genom regeringens beslut om läroplan för grundskolan (Lgr 80). Denna gäller i sin helhet fr. o. m. innevarande hösttermin. Vad gäller målet och innehållet i undervisningen vill utskottet i korthet erinra om att "eleverna skall få vidgade kunskaper om den kristna religionen med Bibeln i centrum. Även om kristendomen betyder mest för att förstå vår egen kultur, skall det kristna arvet jämföras med andra religiösa traditioner och livsåskådningar." (Lgr 80 s. 121). Med hänvisning till riksdagens tidigare ställningstagande i ämnet och till vad utskottet nu anfört föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1981/82: 771 yrkande 2, 1981/82: 1364 och 1981/82: 1376. Som *bilaga* till detta betänkande har fogats ett utdrag ur Lgr 80 som avser kursplanen för samhällsorienterande ämnen, avsnittet Människans frågor inför livet och tillvaron; Religionskunskap.

Under innevarande budgetår kan lärare i grundskolan genomgå utbildning inom övergripande kunskapsområden, vilket inbegriper bl. a. livsåskådningsfrågor, med lön utan avdrag under en tid av fem veckor. Kurs i religionskunskap – ämnesfördjupning och metodik – kan dessutom erbjudas till klasslärare i grundskolan under en tid av fem veckor med lön utan avdrag. Med hänvisning till att religionskunskap därmed är ett prioriterat

ämne när det gäller personalutbildning på skolområdet, avstyrker utskottet motion 1981/82: 1792.

Utskottet har erfarit att det nu föreligger en version av Bibeln som bl. a. är avsedd för skolundervisning. Den omfattar dels nyöversättningen av Nya testamentet, dels 1917 års översättning av Gamla testamentet. Den senare har setts över språkligt. Revisionen är godkänd av Svenska bibelsällskapet. Då det kan förutsättas att kommunerna köper in den nya versionen av Bibeln alltefter som gamla uppsättningar behöver ersättas och låter den användas i undervisningen, får yrkandet i motion 1981/82: 275 anses vara tillgodosett och avstyrks därmed.

I Stockholm pågår sedan läsåret 1981/82 försöksverksamhet med franska som första främmande språk i grundskolan. I motion 1981/82: 583 föreslås att *försöksverksamhet med annat nybörjarspråk än engelska* möjliggörs i ökad omfattning.

Då det ankommer på regeringen att med beaktande av gjorda erfarenheter besluta om sådan försöksverksamhet som behandlas i motionen, bör riksdagen enligt utskottets uppfattning avstå från ett uttalande i frågan. Utskottet avstyrker därmed motion 1981/82: 583.

I syfte att öka möjligheterna till kontakt med de gravt hörselskadade, de döva och de dövstumma föreslås i motion 1981/82: 580 att riksdagen begär att åtgärder vidtas för att *stimulera teckenspråksundervisning* i grundskolan (yrkande 2).

Utskottet har tidigare vid flera tillfällen behandlat frågan om teckenspråksundervisning i skolan, senast i sitt betänkande UbU 1980/81: 10 (s. 2–3), till vilket utskottet hänvisar. Integrationsutredningen (U 1978: 07) har tidigare i år avlämnat sitt slutbetänkande (SOU 1982: 19) Handikappade elever i det allmänna skolväsendet. Betänkandet remissbehandlas f. n. Med hänvisning härtill och till riksdagens tidigare ställningstaganden i frågan om teckenspråksundervisning i grundskolan bör motion 1981/82: 580 yrkande 2 avslås.

I motion 1981/82: 577 begärs åtgärder för att ge *konsumentfrågorna* en starkare ställning i grundskolans undervisning.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om betydelsen av att skolan förmedlar kunskaper i konsumentfrågor till alla barn i skolan och att skolan på så sätt bidrar till att dessa stärks i sin framtida konsumentroll. Utskottet har inhämtat att SÖ har börjat utarbeta kommentarmaterial i ämnet. Med hänvisning härtill föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1981/82: 577.

Betygsfrågan behandlas i motionerna 1981/82: 1375 yrkande 4 och 1981/82: 2045 yrkande 5 i denna del (motivering i motion 1981/82: 2018). I den förra motionen krävs ett uttalande att de graderade betygen helt skall avskaffas i grundskolan, i den senare framförs en motsatt uppfattning, nämligen att betyg skall ges på alla stadier i grundskolan.

Betygsättningen i grundskolan behandlades ingående av riksdagen i samband med beslutet om ny läroplan för grundskolan (prop. 1978/79: 180, UbU 1978/79: 45, rskr 1978/79: 422). Beslutet innebär att betyg fr. o. m. läsåret 1982/83 endast skall ges vid slutet av samtliga terminer i årskurserna 8 och 9. Betygen skall ges i en femgradig skala. Det finns enligt utskottets uppfattning ingen anledning för riksdagen att ändra detta beslut. Därmed avstyrks motionerna 1981/82: 1375 yrkande 4 och 1981/82: 2045 yrkande 5 i denna del.

Hemställan

Åberopande det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen beträffande de materiella villkoren för grundskolans undervisning avslår motion 1981/82: 1375 yrkande 3 c,
2. att riksdagen beträffande avgiftsbeläggning av skolmåltider avslår motion 1981/82: 1375 yrkande 7,
3. att riksdagen beträffande överförande av läromedelsproduktionen i samhällelig ägo avslår motion 1981/82: 1375 yrkande 5,
4. att riksdagen beträffande frivilliga insatser av föräldrar och andra i skolarbetet avslår motion 1981/82: 2045 yrkande 2,
5. att riksdagen beträffande frånvaroregistreringen i skolan avslår motion 1981/82: 2045 yrkande 3,
6. att riksdagen beträffande viss uppläggning av skolans undervisning avslår motion 1981/82: 2045 yrkande 1,
7. att riksdagen beträffande ny läroplan för grundskolan avstyrker motion 1981/82: 1375 yrkande 1 i denna del,
8. att riksdagen beträffande utbildningsutskottets deltagande i visst läroplansarbete avslår motion 1981/82: 1375 yrkande 2 i denna del,
9. att riksdagen beträffande momentet skola och arbetsliv avslår motion 1981/82: 1375 yrkande 3 b,
10. att riksdagen beträffande skolinformatörer avslår motion 1981/82: 1372,
11. att riksdagen beträffande program mot läs- och skrivsvårigheter avslår motion 1981/82: 1815,
12. att riksdagen beträffande undervisning om skogen avslår motion 1981/82: 1127,
13. att riksdagen beträffande åtgärder för bevarande av en gemensam svensk sång- och lektradition avslår motion 1981/82: 676 yrkande 1,
14. att riksdagen beträffande religionskunskapsämnets ställning m. m. avslår motionerna 1981/82: 275, 1981/82: 771 yrkande 2, 1981/82: 1364, 1981/82: 1375 yrkande 3 a, 1981/82: 1376 och 1981/82: 1792,

15. att riksdagen beträffande försöksverksamhet med annat nybörjarspråk än engelska avslår motion 1981/82: 583,
16. att riksdagen beträffande teckenspråksundervisning i grundskolan avslår motion 1981/82: 580 yrkande 2,
17. att riksdagen beträffande konsumentfrågorna i undervisningen avslår motion 1981/82: 577,
18. att riksdagen beträffande betygsättningen i grundskolan avslår motionerna 1981/82: 1375 yrkande 4 och 1981/82: 2045 yrkande 5 i denna del.

Stockholm den 24 november 1982

På utbildningsutskottets vägnar
GEORG ANDERSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Georg Andersson (s), Kerstin Göthberg (c), Per Unckel (m), Lars Gustafsson (s), Rune Rydén (m), Helge Hagberg (s), Lennart Bladh (s), Birgitta Rydle (m), Lars Svensson (s), Björn Samuelsson (vpk), Göran Persson (s), Gunnar Hökmark (m), Larz Johansson (c), Ingvar Johnsson (s) och Kenth Skårvik (fp).

Reservationer

1. Skolans materiella resurser och skolmåltidsavgifter (mom. 1 och 2)

Björn Samuelsson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar "Med anledning" och på s. 4 slutar "därför avslås" bort ha följande lydelse:

I likhet med motionärerna konstaterar utskottet att olikheterna mellan kommunerna är stora i vad avser de materiella resurser som ställs till skolornas förfogande. Resurserna är i allmänhet mindre i kommuner och bostadsområden som domineras av arbetarbefolkning. Detta innebär i realiteten en särbehandling av eleverna som redan i dag kan betecknas som långtgående.

Utskottet anser att statsmakterna nu bör attackera detta problem. Utgångspunkten bör härvid inte vara en ytterligare differentiering av statens bidrag i basresurser och i olika former av förstärkningsresurser och inte heller en förlitan på att kommunerna själva skjuter till de resurser som behövs. Som utskottet ser det är det enda sättet på vilket det är möjligt att komma till rätta med problemet att staten tar över hela det ekonomiska ansvaret för skolans verksamhet. Riksdagen bör begära att regeringen föranstaltar om åtgärder i detta syfte. Med hänvisning till det anförda bör riksdagen med bifall till motion 1981/82: 1375 yrkande 3 c som sin mening

ge regeringen till känna vad utskottet har anfört om de materiella villkoren för grundskolans undervisning.

Skolmåltidsverksamheten är en mycket viktig del av skolans totala verksamhet. Enligt utskottets uppfattning bör det inte komma i fråga att kommuner skall kunna avgiftsbelägga skolmåltiderna. Regeringen bör därför framlägga förslag om sådana bestämmelser att avgifter för elevernas skolmåltider förbjuds. Riksdagen bör med bifall till motion 1981/82: 1375 yrkande 7 som sin mening ge regeringen detta till känna.

dels att utskottets hemställan under 1 och 2 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen beträffande de materiella villkoren för grundskolans undervisning med bifall till motion 1981/82: 1375 yrkande 3 c som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,
2. att riksdagen beträffande avgiftsbeläggning av skolmåltider med bifall till motion 1981/82: 1375 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

2. Produktionen av läromedel (mom. 3)

Per Unckel, Rune Rydén, Birgitta Rydle och Gunnar Hökmark (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar "Som en" och slutar "yrkande 5" bort ha följande lydelse:

Skolan är för att kunna upprätthålla undervisning av hög kvalitet beroende av goda läromedel. Det förslag som förs fram i motion 1981/82: 1375 (yrkande 5) verkar i direkt motsatt riktning. En total samhällskontroll över all läromedelsproduktion undanröjer förutsättningarna för den kvalitetsstärkande konkurrens som i dag råder på läromedelsmarknaden.

Ett förstatligande av läromedelsproduktionen är emellertid allvarligare än så. Ett överförande av produktionen av läromedel i samhällets ägo skulle innebära en radikal centralisering av ett viktigt inslag i undervisningen. Den möjlighet lärarna i dag har att inom vida ramar själva utifrån elevernas bästa och med kunskap om varje skolas speciella förutsättningar välja lämpliga läromedel skulle bli illusorisk om kravet i motionen bifölls. En sådan utveckling motverkar direkt den mångsidighet som skolan enligt utskottets uppfattning skall präglas av.

Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motion 1981/82: 1375 yrkande 5.

3. Produktionen av läromedel (mom. 3)

Björn Samuelsson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar "Som en" och slutar "yrkande 5" bort ha följande lydelse:

Ett ställningstagande till motionsyrkandet måste enligt utskottets mening göras utifrån att baslaromedel och väsentliga hjälpmedel kostnadsfritt skall ställas till elevernas förfogande som gåva. Mot bakgrund härav är det principiellt betänkligt att privata monopolföretag alltmer dominerar läromedelsmarknaden och får möjlighet att ständigt höja priserna. Det enda sättet att komma till rätta med dessa oacceptabla förhållanden är att produktionen av läromedlen förs över i samhällets ägo. Regeringen bör framlägga förslag härom för riksdagen. Med hänvisning till det anförda bör riksdagen med bifall till motion 1981/82: 1375 yrkande 5 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet har anfört om överförandet av läromedelsproduktionen i samhällelig ägo.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. att riksdagen beträffande överförande av läromedelsproduktionen i samhällelig ägo med bifall till motion 1981/82: 1375 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

4. Centralt meddelade bestämmelser för frånvaroregistrering (mom. 5)

Per Unckel, Rune Rydén, Birgitta Rydle och Gunnar Hökmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar "Riksdagen har" och slutar "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Skolan måste på ett tidigt stadium kontakta hemmen och vidta andra nödvändiga åtgärder när det gäller elevers ogiltiga frånvaro. Detta bör enligt utskottets uppfattning vara riktlinjen för det fortsatta arbetet i skolan med att söka komma till rätta med de problem som hänger samman med den otillåtna frånvaron från skolan. SÖ:s förslag till åtgärder i skrivelse till regeringen den 19 oktober 1981 med anledning av ett uppdrag av regeringen i frågan bör i stort kunna ligga till grund för detta arbete. Enligt utskottets uppfattning kommer emellertid åtgärderna lokalt ute på de enskilda skolorna att bli mer effektiva, om de baseras på enhetliga regler för frånvaroregistreringen, vilka bör meddelas centralt. Regeringen bör med bifall till motion 1981/82:2045 yrkande 3 som sin mening ge regeringen detta till känna.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. att riksdagen beträffande frånvaroregistreringen i skolan med bifall till motion 1981/82:2045 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

5. Ny läroplan för grundskolan (mom. 7)

Björn Samuelsson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar "Riksdagen beslöt" och slutar "grundskolan utarbetas" bort ha följande lydelse:

I motion 1981/82: 1375 yrkande 1 (i denna del) begärs initiativ till att ny läroplan för grundskolan utarbetas. Motionärerna menar bl.a. att kraven på skolan bör ökas, när det gäller förmedling av kunskaper och färdigheter till dem som skall bli de direkta producenterna eller tjänstemän på lägre nivåer.

Utskottet ansluter sig till det synsätt som uttrycks i motionen innebärande bl.a. att det ur arbetarklassens perspektiv föreligger ett ökat behov av utbildning till följd av den höga teknologi som i dag ingår i produktionsprocessen. För att på sikt kunna omvandla en produktion styrd av profit till en produktion styrd av människors behov kan kunskaper och färdigheter inte undvaras. Enligt utskottets mening bör skolan göras alltigenom demokratisk och tillgodose folkflertalets intressen. Detta bör vara riktlinjer för utarbetandet av en ny läroplan. Riksdagen bör begära att regeringen vidtar åtgärder för ett sådant arbete. Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion 1981/82: 1375 yrkande 1 i denna del som sin mening ger regeringen detta till känna.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. att riksdagen beträffande ny läroplan för grundskolan med bifall till motion 1981/82: 1375 yrkande 1 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

6. Avskaffande av ämnet religionskunskap (mom. 14)

Björn Samuelsson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar "Riksdagens beslut" och på s. 10 slutar "avstyrks därmed" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening skall skolan inte meddela den undervisning i livsåskådningsfrågor som inryms i ämnet religionskunskap. Religionens roll i samhällsutvecklingen och den historiska uppgift som kyrkan har uppfyllt i samhället bör göras till föremål för en på vetenskaplig grund byggd framställning och diskussion i ämnen som historia och samhällskunskap. Någon speciell plats för orientering om t.ex. de bibliska skrifternas innehåll, om kristen tro och etik bör inte finnas i läroplanen. Som en följd av utskottets uppfattning att religionskunskapen skall avskaffas som särskilt ämne och att grundskolan helt bör sekulariseras avvisar utskottet samtliga förslag i motionerna 1981/82: 771, 1981/82: 1364 och 1981/82: 1376 om kristendomsundervisning i grundskolan. Mot bakgrund av vad utskottet har anfört om ämnet religionskunskap avvisar utskottet vad som i

motion 1981/82: 1792 har förordats om kvalitativ förstärkning av ämnet religionskunskap och vad som i motion 1981/82: 275 har förordats om användning av den nya översättningen av Nya testamentet.

Med hänvisning till det anförda föreslås riksdagen med bifall till motion 1981/82: 1375 yrkande 3 a och med avslag på motionerna 1981/82: 771 yrkande 2, 1981/82: 1364 och 1981/82: 1376 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet har anfört om religionskunskapsämnets ställning. Samtidigt bör riksdagen avslå motionerna 1981/82: 275 och 1981/82: 1792.

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. att riksdagen beträffande avskaffande av ämnet religionskunskap med bifall till motion 1981/82: 1375 yrkande 3 a och med avslag på motionerna 1981/82: 275, 1981/82: 771 yrkande 2, 1981/82: 1364, 1981/82: 1376 och 1981/82: 1792 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

7. Betyg (mom. 18)

Björn Samuelsson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar "Betygsättningen i" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning är det inte möjligt att motivera betygens existens med hänvisning till att de behövs för urvalet till fortsatt utbildning. Urvalssystemet är som utskottet ser det inte något annat än ett bevis på samhällets oförmåga att tillhandahålla den utbildning som ungdomarna och deras föräldrar önskar. Med hänvisning till det anförda bör riksdagen avslå motion 1981/82: 2045 yrkande 5 i denna del och bifalla motion 1981/82: 1375 yrkande 4 och därvid som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet har anfört om betygens avskaffande i grundskolan.

dels att utskottets hemställan under 18 bort ha följande lydelse:

18. att riksdagen beträffande betygsättningen i grundskolan med bifall till motion 1981/82: 1375 yrkande 4 och med avslag på motion 1981/82: 2045 yrkande 5 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört.

8. Betyg (mom. 18)

Per Unckel, Rune Rydén, Birgitta Rydle och Gunnar Hökmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar "Betygsättningen i" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Betygen har som få andra områden varit föremål för politisk debatt de senaste åren. Krav har rests på att betygen skall avskaffas. Som skäl anförs att betygsättningen drabbar eleverna på ett orättvist sätt.

Sådana krav har inte vunnit riksdagens bifall. Ändå har ett negativt synsätt på betygen tillåtits inverka på de beslut om betygen som riksdagen de senaste åren har fattat. I andra sammanhang, t. ex. i riksdagens allmänpolitiska debatt hösten 1982, har utbildningsminister Lena Hjelm-Wallén angivit att socialdemokraterna alltjämt strävar efter en helt betygsfri skola.

Utskottet kan inte acceptera det grundläggande synsätt som kraven på en betygsfri skola utgår från. Betyg skall och får inte ses som något i grunden felaktigt som det gäller att steg för steg avveckla. Betygen är i stället ett naturligt inslag i en kontinuerlig mätning av elevernas kunskaper. Eleverna har vidare rätt att få sitt kunnande bedömt. Detta bör ske efter bestämda krav.

Dagens betygsättning i grundskolan är mot denna bakgrund otillfredsställande. Eftersom betyg inte ges förrän i åk 8 saknas den möjlighet att bedöma elevernas prestationer som en kontinuerlig betygsättning redan från lågstadiet medger.

Genom att betyg sätts först de två sista åren i den obligatoriska skolan riskerar den information som betygen förmedlar att komma som en chock för eleverna. Tiden blir dessutom ofta för kort för de elever som genom ökade insatser måste komplettera sina kunskaper. En betygsättning som införs alltför sent i grundskolan blir ett hinder för en god kvalitet på gymnasieskolan.

Starka skäl talar sålunda för att betyg skall ges på alla stadier i grundskolan. Eleverna och föräldrarna, men också skolan, får genom en sådan betygsättning tidigt fasta mått på hur inlärningsprocessen fortskrider. Fortsatta studier efter grundskolan kan därigenom också ske på en fastare grund än eljest.

Utskottets mening är alltså att betyg skall ges utifrån bestämda krav på alla stadier i grundskolan. Samma grundläggande krav på betygsättningen som gäller för grundskolan bör också gälla för gymnasieskolan.

Mot denna bakgrund finner utskottet det angeläget att betygsfrågan snabbt och slutgiltigt löses enligt principerna i motion 1981/82: 2018. Regeringen bör ta initiativ till en utredning som bör redovisa förslag senast vid årsskiftet 1983/84. Härvid bör bl. a. beaktas:

- Betygen skall vara kursrelaterade.
- Betygen skall ges i såväl grundskolan som gymnasieskolan och på grundskolans samtliga stadier.
- Betygen skall innehålla så många betygssteg att en rättvisande betygsättning möjliggörs.

I anslutning härtill vill utskottet framhålla att varken riksdagsbeslutet om läroplanen för grundskolan (Lgr 80) eller läroplanen själv enligt utskottets uppfattning ger något stöd för uppfattningen att blockbetyg skall introduceras.

dels att utskottets hemställan under 18 bort ha följande lydelse:

18. att riksdagen beträffande betygsättningen i grundskolan med anledning av motion 1981/82: 2045 yrkande 5 i denna del och med avslag på motion 1981/82: 1375 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört.

Särskilda yttranden

1. Skolinformatörer (mom. 10)

Kenth Skårvik (fp) anför:

Utskottet hänvisar till det kommentarmaterial avseende skola och arbetsliv som SÖ färdigställt i maj 1982 vad gäller det lämpliga i att utnyttja de skolinformatörer som arbetstagar- och arbetsgivarorganisationerna tillhandahåller.

Jag vill dessutom erinra om den informationsresurs som ett aktivt hem–skola-samarbete erbjuder. Lgr 80:s starka betoning av arbetslivsorienteringen gör att alla möjligheter till arbetslivskontakter måste tas till vara. I detta arbete bör föräldrarnas kunskaper och erfarenheter vara ett viktigt inslag.

2. Betygsättningen i grundskolan (mom. 18)

Per Unckel, Rune Rydén, Birgitta Rydle och Gunnar Hökmark (alla m) anför:

Behandlingen av elev- och föräldraprotesten mot de s. k. blockbetygen är belysande för den nuvarande regeringens ambivalenta inställning i fråga om betygen. I valrörelsen instämde företrädare för bl. a. socialdemokraterna i kraven på ett avskaffande av blockbetygen och en rättvisande betygsättning i varje enskilt ämne. Efter valrörelsen däremot har den nytillträdda regeringen återigen anslutit sig till tanken på blockbetyg. Endast övergångsvis skall betyg kunna ges i enskilda ämnen. Den uttunnade betygsättningen blir därigenom ett steg bort från betyg som mätare på elevernas kunskaper.

Utdrag ur läroplan för grundskolan (Lgr 80, s. 127–128)

Människans frågor inför livet och tillvaron; Religionskunskap

Lågstadiet

Livsfrågor, tro och etik: Hur olika etiska uppfattningar styr våra handlingar och våra ställningstaganden till olika livsfrågor, t.ex. om rätt och orätt, gott och ont, synen på människan och tillvaron. Betydelsen av en religiös tro när man på olika sätt i livet tar ställning till livsfrågor. De aktuella livsfrågorna kan vara av typen vårt ansvar för varandra och för allt levande, frågor kring tingen, livet och döden, människors likheter och olikheter, kamrat- och familjerelationer, att lösa konflikter, ensamhet, gemenskap, trygghet, tröst, vänskap, ärlighet, rättvisa.

Undervisningen skall utgå från och anknytas till elevernas egna erfarenheter, aktuella händelser och företeelser och behandla aktuella personer i nutiden. I undervisningen ingår också studier av

- Bibeln, t.ex. Abraham och patriarkberättelserna, Josef och hans bröder, Moses, valda händelser ur Jesu liv,
- några kyrkor och samfund i närsamhället,
- sånger och psalmer i anslutning till det behandlade stoffet,
- personer och livsmönster inom bl.a. judendomen.

Mellanstadiet

Livsfrågor, tro och etik: Hur olika etiska uppfattningar styr våra handlingar och våra ställningstaganden till olika livsfrågor, t.ex. om rätt och orätt, gott och ont, synen på människan och tillvaron. Betydelsen av en religiös tro när man på olika sätt i livet tar ställning till livsfrågor. De aktuella livsfrågorna kan vara av typen hur allt började, hur livet förs vidare, sexualetik, människans villkor, frihet, rättvisa och rättfärdighet, våld, krig och förtryck, sjukdom och olyckor, döden och människans åldrande, samvete, förlåtelse, det egna jaget.

Undervisningen skall utgå från och anknytas till elevernas egna erfarenheter, aktuella händelser och företeelser och behandla aktuella personer i nutiden. I undervisningen ingår också studier av

- Bibeln, t.ex. skapelseberättelserna, profeterna, Jesu möten med människor,
- kyrkokunskap, t.ex. Petrus, Franciscus, Birgitta, Luther, 1600- och 1700-talen,
- personer, tänkesätt och livsmönster inom några samfund och religioner. Lämpliga sånger och psalmer.

Högstadiet

Livsfrågor, tro och etik: Hur olika uppfattningar styr våra handlingar och våra ställningstaganden till olika livsfrågor, t.ex. om rätt och orätt,

gott och ont, synen på människan och tillvaron. Betydelsen av en religiös tro när man på olika sätt i livet tar ställning till livsfrågor. De aktuella livsfrågorna kan vara av typen människans olika livserfarenheter, hur våra normer och värderingar uppstår, relationer, ansvar, sexualetik, samspel i naturen, fritidens och teknikens användning, samvete, skuld och förlåtelse, brott och straff, frälsning och nåd, tro och bön, kärlek och hopp, mening och meningslöshet, ensamhet och trygghet, livskvalitet, verklighetsflykt.

Undervisningen skall utgå från och anknytas till elevernas egna erfarenheter, aktuella händelser och företeelser och behandla aktuella personer i nutiden. I undervisningen ingår också studier av

- Bibeln, t. ex. det gamla och det nya förbundet, Jesu förkunnelse, Jesus som Kristus, den urkristna förkunnelsen, särskilt enligt Paulus. Bibelns tillkomst och Bibeln som inspirationskälla,
- kyrkokunskap, t. ex. väckelserörelserna, katolska kyrkan, nyandliga rörelser, gudstro i modern tid, mission och u-landshjälp,
- religionshistoria, t. ex. buddhism, hinduism, islam, judendom, naturfolkens religioner. Musikens religiösa funktioner,
- andra livsåskådningar än de religiösa, t. ex. marxism och humanism.

Norstedts Tryckeri, Stockholm 1982